

Шановні учасники конференції!

Однією з гострих проблем земної планети є збільшення концентрації вуглекислого газу та глобальне потепління внаслідок зростання видобутку та переробки вуглеводів, технологічного прогресу. За останнє століття річне видобування нафти зросло у 20 разів, увесь світ перебуває в умовах очікуваної планетарної енергетичної кризи. При таких темпах видобування вуглеводів за експертними оцінками міжнародних фахівців практично всі запаси органічного палива, є імовірність, можуть бути вичерпані за наступні 40 років. Тому за основу наукових пріоритетів більшість розвинутих країн беруть пошук шляхів використання енергоресурсів поновлюваної енергії, накопиченої живою речовиною завдяки фотосинтезу, та розробку альтернативних видів енергії, в тому числі відновлювальних. Особлива увага приділяється енергетичним сільськогосподарським культурам та біомасі рослин, що мають вагомні переваги над викопними вуглеводами.

Україна має величезний потенціал для розвитку виробництва та ринку біопалива. Сприятливе поєднання кліматичних та інших умов, вітчизняна інфраструктура, кваліфікована робоча сила та земельні ресурси роблять її надзвичайно привабливою в очах потенційних зарубіжних інвесторів.

Для збереження природних ресурсів та поліпшення екології наукою пропонується замкнутий цикл обміну споживання і відтворення енергії. Даній вимозі відповідає використання палива на основі біоетанолу, який захопив значну частину світового ринку енергоносіїв і з кожним роком набуває більшої значимості.

Сьогодні у Європі нарощується виробництво біодизельного палива переважно з ріпакової і соєвої олії, а також біоетанолу з кукурудзи та інших зернових культур. Цьому сприяли відповідні директиви, в яких, з одного боку, регламентується обов'язкове використання домішок до бензину етанолу та біодизельного палива, а з іншого, - створення економічних умов для сприяння виробництву цих джерел енергії. У найближчій перспективі вважається, що частка біопалива в загальних витратах пального становитиме до 10% з подальшим нарощуванням потужностей.

Європейські країни вирізняються за пріоритетами у виробництві біопалива від біоетанолу з кукурудзи, пшениці, цукрових буряків до біодизельного палива з ріпаку. Як джерела для виготовлення біопалива почали використовувати також відходи сільського господарства, харчової і лісової промисловості (солома, стебла кукурудзи, стебла і лузга соняшнику, тирса тощо). Хоч їх не розглядають як першочергові пріоритети, проте вони можуть стати в майбутньому досить важливим сировинним джерелом.

Енергетика України поки що значною мірою базується на імпорті енергетичної сировини – нафти, газу, бензину, ціна на яку постійно зростає. Ця тенденція буде посилюватися з року в рік, оскільки видобуток викопних джерел енергії скорочується і в найближчій перспективі запаси цих енергоносіїв за оцінками міжнародних експертів, будуть вичерпані. Застосування нових джерел енергії (водень, пряме перетворення сонячної енергії на електричну, термоядерний синтез) поки досить проблематичне і водночас економічно непривабливе, особливо для широкомасштабного використання. Найближчим часом немає альтернативи рідкому паливу для автотранспорту та с.-г. техніки.

Виходячи з ґрунтово-кліматичних умов України, джерела для біопалива можна розташовувати в такій послідовності: кукурудза, тритикале, пшениця, різні види сорго та проса, цукрові буряки, соняшник, ріпак, відходи сільського і лісового господарства, а також міскант, тополя, стебла і лузга соняшнику. Безумовно, рекордсменом з накопичення енергії на гектар площі в наших умовах є картопля, однак не розв'язано проблеми її зберігання протягом тривалого часу до переробки. Водночас до цього часу не опрацьовано наукові підходи щодо визначення в регіонах України пріоритетних для отримання біопалива сільськогосподарських культур.

Надзвичайно важливим фактором у підвищенні ефективності виробництва біопалива є селекція рослин з метою збільшення придатності (за вмістом корисних речовин) для виготовлення біоетанолу і біодизельного палива. Необхідно підкреслити, що участь фундаментальної науки у розвитку біоенергетики значного мірою буде визначатися її доробками в напрямі як створення нових генотипів культурних рослин, більш адаптованих для використання їхньої продукції і біомаси для виробництва біопалив, так і в пошуку нових, нетрадиційних культур з підвищеним коефіцієнтом перетворення енергії фотосинтезу в потрібну біомасу за порівняно незначних витрат викопної енергії на їхнє виробництво, транспортування, зберігання.

Сьогодні нам разом необхідно знайти принципово нові підходи до розробки комплексної технології виробництва біопалив, білкових та інших компонентів, що забезпечить конкурентоспроможність виробництва біопалив і їхню економічну ефективність.

У розв'язанні проблеми формування і розвитку в Україні ринку біопалив значне місце належить урядовим структурам щодо забезпечення регульованої ролі держави у цьому досить складному процесі, зміни стереотипів мислення посадовців. Очевидно, потрібні нові правила і механізми подолання перепон для встановлення ринку екологічно чистого палива, що гальмується нафтопереробними монополістами та незацікавленими бізнесовими структурами на ринку нафтопродуктів.

Виробництво біопалива має стати великою державною справою. А для цього потрібна система — контрольована, регульована, спрямована державою. У нинішній фінансово-економічній ситуації, що склалась в аграрній сфері, необхідна державна підтримка розвитку виробництва біопалива на засадах кластеризації щодо захисту від ризиків на етапі проведення пілотного проекту і в перші роки становлення кластерів в біоенергетичній галузі України. Тільки за такої умови буде результат. Я на це сподіваюся, орієнтуючись на роботу учасників конференції, яка матиме важливе значення, оскільки всі цінні пропозиції будуть враховані при реалізації програми розвитку виробництва та використання біологічних палив, а також з вирішенням проблеми енергетичної незалежності України.

Бажаю всім учасникам конференції успішної роботи. Нам необхідно пам'ятати: тут визначається не лише майбутнє української економіки, але й, за високим рахунком, майбутнє української енергетичної, екологічної та економічної незалежності.

З повагою —
ректор Вінницького національного
аграрного університету,
доктор економічних наук, професор

Г.М. Калетнік